



ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 7.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2018. május 7. 8:00

Időtartam: 240 perc

| | |
|----------------|--|
| Pótlapok száma | |
| Tisztázati | |
| Piszkozati | |

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 perceset úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásuktól!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Eredményes munkát kívánunk!

SZÖVEGÉRTÉSI ÉS NYELVI-IRODALMI MŰVELTSÉGI FELADATSOR

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget és válaszoljon a kérdésekre!

Egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.

Ferencz Győző: *Utószó A magyar költészet antológiája című kötethez* (részlet)

(1) minden antológia az irodalom új kísérlete önmaga meghatározására. Bár feladatuk látszólag az, hogy időről időre hozzáférhetővé tegyék jeles vagy valamiért érdekes szerzők fontosnak tartott műveit, valójában van egy másik, kevésbé látható szerepük is. Mert akár átfogó igénnel készülnek, akár csak egy szűkebb szeletet, valamely műfajt, korszakot, irányzatot mutatnak be, esetleg tetszőleges tematikus válogatást kínálnak, közöljönök közismert verseket vagy hívják fel a figyelmet elfeledett művekre, mindenképp az irodalom önképét alakítják. Ez pedig nem lebecsülendő feladat, az irodalom elsősorban antológiáiban gondozza önmagát. Sőt, aligha cáfolható, hogy egyenesen önmagának, tehát szöveghagyományainak ápolásával hozza létre önmagát. Ennek a műveletnek egyik nélkülözhetetlen eszköze az antológiaszerkesztés.

(2) A magyar irodalom nagyon is tudatában van saját értékeinek, és ami megnyilatkozásait illeti, büszkeséggel tekint rájuk. És mégis, vagy talán épp ezért, gazdagságát annyira adottnak veszi, hogy a szavakon túl már kevesebb figyelmet fordít a folyamatos, alkotó, önteremtő önmeghatározásra. Pedig a nézőpontok sokfélesége gazdagítja csak igazán az irodalmi – és azon keresztül az egyéni és közösségi – önismeretet.

(3) A *magyar költészet antológiája* a kezdetektől egészen a közelmúltig válogat a magyar költészet klasszikus szerzőinek alkotásaiból. Közli a magyar líra hagyományosan legjelentősebbnek tartott darabjait, ennyiben tehát történeti és reprezentatív antológiának tekinthető. De csak megszorításokkal az. Mert időben ugyan az 1300 körül keletkezett *Ómagyar Mára-siralomtól* az 1995-ben elhunyt Baka István költészeti ível, anyaga nem korlátozódik a legismertebb versekre. Annál is kevésbé, hiszen a hagyomány tisztelete sem fedheti el, hogy a túlságos ismertség bizony remekműveket is elkoptathat. Az antológiának az sem célja, hogy a teljesség igényével, minden részletre kiterjedő alapossággal térképezze fel a magyar költészet fejlődéstörténetét. Sokkal inkább szándéka, hogy olyan verseket gyűjtsön egyetlen, jól forgatható kötetbe, amelyek az örökké változó hagyományból múlthatatlan értékként emelkednek ki: klasszikus és élő alkotások maradtak, a klasszikus magyar költészet eleven árama lüktet bennük.

(4) A *magyar költészet antológiája* személyes antológia, amennyiben a válogatást, szerkesztést egyedül végeztem. De miközben meg sem próbálhatom letagadni, hogy személyes ízlésem, vonzalmaim rányomták bályegüket a válogatásra, legfőbb törekvésem az volt, hogy egyensúlyt teremtsek a mégoly képlékeny költészettudomány és saját szempontjaim között. Ezért szólnom kell arról, hogy miféle szempontok alapján állítottam össze a kötetet, mi került bele és mi maradt belőle ki.

(5) Az antológia lírai versek gyűjteménye. Nem szerepelnek benne népköltészeti alkotások: ráolvasások, népdalok, népballaďák. Nem szerepelnek benne fordítások sem, kivételt csak néhány zsoltárfordítás jelent. Ezek azonban a magyar nyelvet beszélők irodalmi tudatába évszázadok alatt magyar költészettudományban épültek bele. És – akárcsak az *Ómagyar Mária-siralom*, az első jelentős versemelék – átköltésnek, nem szigorú műfordításnak tekinthetők.

(6) Az antológia lehetőség szerint teljes műveket közöl, részleteket csak kivételesen indokolt esetben. A kivételeket Gergei Albert és Gyöngyösi István jelentik, akiket ki kellett volna hagynom, ha ragaszkodom a saját műfaji elveimhez. És Zrínyi Miklós, aki eposzában alkotta legmaradandóbb remekművét. Szegényebb lett volna a kötet, ha a fenti szerzők epikus műveiből nem közlök olyan lírai betéteket, amelyek önálló egységként is megállnak. Ha szigorúan kötöm magam a műfaji korlátokhoz, Tinódi Sebestyént is mellőznöm kellett volna, néhány más középkori verssel együtt. Vörösmarty vagy Arany esetében, akiknek lírai

élelművéből akár a jelenlegi anyag többszörösét is beválogathattam volna, nem láttam értelmét, hogy részleteket ragadjak ki epikus műveikből. A keresztező műfajú balladát pedig az egyszerűség kedvéért lírai alkotásnak tekintettem. Így, ha engedményekkel is, a kötet mégiscsak a magyar lírai költészet évszázadait mutatja be. [...]

(7) Nem szerepel például a válogatásban Petőfi *Nemzeti dala*. Nem mintha kétsége vonnám a vers jelentőségét. De művész szépsége elsősorban alkalmi voltában rejlik. A vers hatástörténete ugyan fénysesen bizonyítja, hogy milyen rendkívüli teljesítmény, de egyben azt is jelzi, hogy jelentősége a nemzettudat formálásában nem annyira költészettörténeti, hanem inkább történelmi jellegű. [...] A *Nemzeti dal* azonban csak kiragadott példa. Azért emeltem ki épp ezt a verset, mert még mindig tartja magát az a felfogás, amely a költészet értékét az évszázadok során rárótt politikai szerep, történelmi küldetés szerint méri. A *Szeptember* végén vagy az *Elbocsátó*, szép üzenet hiánya bizonyára kisebb feltünést keltene. [...]

(8) Az antológia semmilyen szempontból nem törekszik teljességre: nem a líratörténet segédkönyve, következésképpen nem szerepel benne minden számodra magyar költő. [...] És mint ahogy az egész antológia nem kívánja fejezetről fejezetre követni a magyar líra alakulástörténetét, az egyes költőkről sem rajzol miniatűr pályaképeket. [...]

(9) Legfőbb törekvésemet, hogy eleven alkotások kerüljenek a kötetbe, a legnehezebb világosan meghatároznom. Az élő hang igénye gyakran fogalmazódik meg a költők vallomásaiban. Gyökeresen eltérő stíluszményt valló korszakokban igencsak különböző temperamentumú költők mind arra törekedtek, hogy élő nyelven beszéljenek. Olykor merészen irodalmiatlantul, olykor valamiféle költőivé nemesített kor-nyelven, de abban egyetértve, hogy a vers szövege élettől lüktesSEN. Balassi Bálint költészete abban műlja felül kortársaiét, hogy – néhány azóta elavult nyelvi sajátosságot leszámítva – olyan, mintha ma szólalna meg. Ugyanezt tapasztaljuk minden élő klasszikusnál, Csokonaitól Aranyon át József Attiláig, Weöresig. És jó néhány, ritkábban emlegetett költőnél is. Ez persze főleg akkor szembeötlő, ha nagy mennyiségen, válogatatlanul olvassuk egy-egy kor költészetét. Ekkor kitűnik, hogy a költészet legnagyobb ellensége maga a költészet. Kevesebb tehetség, kényelem, hamar fakuló kordivatok hatása, bátorság hiánya miatt a vers szövege könnyen belesimul abba a beszédmódba, amely a keletkezése pillanatában költőien hatott. Ilyenkor látni csak igazán, milyen nehéz áttörni a költői megszólalásnak, a költői megsokásnak ezt a korlátját. [...]

(10) A magyar költészet antológiájában a költők születésük időrendjében követik egymást. De a kronológia alatt belső szálak rejtegett hálózata fut keresztül-kasul és tartja össze a kötetet. Nem a költészet öröök, nagy témaire gondolok, amelyek eleve adottak: élet és halál, szerelem és csalódás, örööm, magány, a természet nagy körforgása, az idő múlása, hit, identitás, politika; hanem seregni olyan egyéb motívum bukkant fel a versekben, amelyet a szerkesztői elrendezés összefűzhet. A motívumok egy része véletlen párhuzam, más részük utalás korábbi költőkre. [...] Vannak aztán tartalmilag nem rögzített szálak is: egy-egy metrikai forma, például a szappói strófa kezelése, vagy az élőbeszéd lekottázásának izgalmas kísérletei Fazekastól Szabó Lőrincig és Petriig; szemben a tiszta nyelvzene megteremtésének kísérletével Rimaytól Csokonain és Babitson át Weöres Sándorig.

Forrás: A magyar költészet antológiája. Válogatta és szerkesztette Ferencz Győző. Osiris, 2003. 996-999. A feladathoz igazított szöveg.

Magyarázó jegyzetek

A Ferencz Győző által szerkesztett antológia egykötetes, majd ezer oldalon kínál áttekintést 700 év magyar nyelvű költészettéről. A kötet utolsó verse Baka István (1948-1995) *Csak a szavak* című műve, ennek záró két sora: „a szótáradba írj be s néha / lapozz föl engem és leszek”.

Petri György (1943–2000) Kossuth- és József Attila-díjas költő, műfordító, újságíró.

Gergei Albert vagy Gyergyai Albert 16. századi költő. Töredékesen fennmaradt széphistóriája a *História egy Árgirus nevű királyfiróról* és egy tündér szűzleányáról.

Gyöngyösi István (1629–1704) költő. Ismert műve a *Marssal Társalkodó Murányi Venus* című eposz. Rimay János (1570 körül –1631) költő, a magyar késő reneszánsz legjelentősebb íróegyénisége. Fazekas Mihály (1766–1828) költő, botanikus.

1. Értelmezze az *Utószó* szövege alapján az alábbi kijelentések aláhúzott fogalmait, kifejezéseit legalább 2-2 érdemi elemmel! (3, 4, 10)

a) A magyar költészet antológiája... történeti és reprezentatív antológiának tekinthető.

2 pont

b) A magyar költészet antológiája személyes antológia.

2 pont

2. „Minden antológia az irodalom új kísérlete önmaga meghatározására” – közli az *Utószó* első mondata. Az alábbiakban magyar költők önmeghatározásaiból, *ars poetica* érvényű költeményeiből idézünk. Nevezze meg teljes névvel a szerzőket!

a) Indulj dalom,
bátor dalom,
sápadva nézze röptöd,
aki nyomodba köpköd:
a fájdalom.
Az életen, a szinten,
a fénybe kell kerengni,
légy mint a minden,
te semmi.

A szerző teljes neve: _____

b) Ti penig, szerzetterem átkozott sok versek,
Búnál kik egyebet nékem nem nyertetek,
Tűzben mind fejenként égjetek, vesszetelek,
Mert haszontalanok, jót nem érdemletek.

A szerző teljes neve: _____

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

c) Véghöz vittem immár nagyhirü munkámat,
Melyet irigy üdő, sem tűz el nem bonthat,
Sem az ég haragja, sem vas el nem ronthat,
Sem az nagy ellenség, irigység nem árthat.

A szerző teljes neve: _____

d) Ekként a dal is légyen örökkön új,
a régi eszme váltsan ezer köpenyt,
s a régi forma új eszmének
öltönyeként kerekedjen újra.

A szerző teljes neve: _____

e) Ne fogjon senki könnyelműen
A húrok pengetésihez!
Nagy munkát vállal az magára,
Ki most kezébe lantot vesz.

A szerző teljes neve: _____

| | |
|--------|--|
| 5 pont | |
|--------|--|

3. A szerkesztő az *Utószó*ban közi, hogy a válogatásban nem szerepel Petőfi *Nemzeti dala*, majd hozzáteszi, hogy „a *Szeptember végén* vagy az *Elbocsátó szép üzenet* hiánya bizonyára kisebb feltünést keltene”. (7)

Mi a véleménye e szerkesztői feltevészről? Ön szerint hogyan fogadnák az olvasók a *Szeptember végén* vagy az *Elbocsátó, szép üzenet* antológiabeli hiányát? Összefüggő szövegen fogalmazza meg álláspontját legalább 4 érdemi érvvel!

| | |
|--------|--|
| 5 pont | |
|--------|--|

| | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

4. A szerkesztő válogatási elvei szerint szerepelhetnének-e az alábbi alkotások az antológiában? Válaszoljon a szöveg információi alapján a táblázat kitöltésével! Válaszának megfelelően tegyen X jelet az IGEN vagy a NEM oszlop mezőjébe, majd röviden indokolja meg válaszát!

| Szerző és a mű címe | IGEN | NEM | Indoklás |
|---------------------------------------------------------------|------|-----|----------|
| Vörösmarty Mihály: <i>Zalán futása</i> | | | |
| Csokonai Vitéz Mihály: <i>Dorottya, avagy a dámák diadala</i> | | | |
| Arany János: <i>Vörös Rébek</i> | | | |
| Babits Mihály: <i>Jónás könyve</i> | | | |

4 pont

5. A 9. bekezdés gondolatmenetéhez kapcsolva az Utószó teljes szövegében az antológia szerkesztője az alábbi versrészleteket is közli, hogy az olvasó érzékelje, mit is jelent szerinte a fogalmazás elevensége.

A ma is eleven, „élő hang igénye” szempontjából hogyan hatnak Császár Ferenc és Vörösmarty Mihály sorai? Vesse össze a két részletet és indokolja véleményét azzal, hogy megnevezi a részletek legalább 4 jellemző stílusbeli, szóhasználati vagy más, Ön szerint mérvadó eltérését!

„Két nagy szemedből édes, búskomoly
Érzés sugárzik mely hódít, bilincsel;
Pillantatodban, szép hölgy! menny nyílik fel,
Arcod gödrében száz Ámor honol”

Császár Ferenc¹: *Hozzá*

„Maradj közöttünk ifju szemeiddel,
Barátod arcán hozd fel a derűt:
Ha napja lettél, szép delét ne vedd el,
Ne adj helyette bánatot, könyű”

Vörösmarty Mihály: *A merengőhöz*

4 pont

¹ Császár Ferenc (1801-1858) jogász, költő, műfordító.

6. „Vannak tartalmilag nem rögzített szálak is: egy-egy metrikai forma...” hivatkozik a 11. bekezdés az antológiában közölt lírai alkotásokat összekötő verselési rendszerekre. Ezekre példák az alábbi részletek. Állapítsa meg a versrészletek ritmikáját!

- a) Ne kérdezd barátném! mint töltöm időmet,
S távolléted alatt kedvem miben lelem!
Tudod, elvesztettem édes enyelgőmet,
Tudod, magam vagyok, mert te nem vagy velem.

Berzsenyi Dániel: *Levéltörédék barátnémhoz*

verselési rendszer: _____

versláb/ütem / sor: _____

| | |
|--------|--|
| 2 pont | |
|--------|--|

- b) Amint lassan felült, balvalla-tájt
egy teljes élet minden izma fájt.
Halála úgy letépve mint a géz.
Mert feltámadni éppolyan nehéz.

Nemes Nagy Ágnes: *Lázár*

verselési rendszer: _____

versláb/ütem / sor: _____

| | |
|--------|--|
| 2 pont | |
|--------|--|

- c) Roskad a kásás hó, cseperészget a bádogeresz már
elfeketült kupacokban a jég elalél, tovatűnik

József Attila: *Flóra I.*

verselési rendszer: _____

versláb/ütem / sor: _____

| | |
|--------|--|
| 2 pont | |
|--------|--|

7. Vizsgálja meg a szöveg 9. bekezdésének egy mondatát!

a) Állapítsa meg az alábbi összetett mondat tagmondatai között a nyelvtani-logikai viszonyt!

„Legfőbb törekvésemet, / hogy eleven alkotások kerüljenek a kötetbe, / a legnehezebb világosan meghatároznom.”

A tagmondatok száma: _____

A tagmondatok közti nyelvtani-logikai viszony pontos megnevezése:

| | |
|--------|--|
| 3 pont | |
|--------|--|

b) Nevezze meg a 'legnehezebb meghatároznom' szószerkezetet alkotó szavak mondatrészi szerepét és szófaját!

| Mondatrészi szerep | Szófaj |
|--------------------|----------------|
| meghatároznom: | meghatároznom: |
| legnehezebb: | legnehezebb: |

4 pont

8. Nevezze meg, milyen retorikai, szövegtani eszközök biztosítják a 9. bekezdés hatásosan felépített gondolatmenetét! Legalább 3 eszközt, eljárást említsen!

3 pont

9. Milyen motivikus-tematikus kapcsolat van az alábbi költemények között?

a) Balassi Bálint: *Áldott szép Piinkösdnek...*; Csokonai Vitéz Mihály: *A Reményhez*; Berzsenyi Dániel: *Közeliitő tél*; Babits Mihály: *Ősz és tavasz között*; Kosztolányi Dezső: *Szeptemberi áhítat*; József Attila: *Nyár*

Az azonosított motivikus-tematikus kapcsolat:

1 pont

b) Petőfi Sándor: *Minek nevezzelek?*; Ady Endre: *Őrizem a szemed*; Kosztolányi Dezső: *Ilona*; Tóth Árpád: *Esti sugárkoszorú*; Weöres Sándor: *Canzone*; Radnóti Miklós: *Tétova óda*

Az azonosított motivikus-tematikus kapcsolat:

1 pont

40 pont

MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEG ALKOTÁSA

Értelmezze Ady Endre költeményét! Elemezze a szerkezeti felépítést, az ismétlés szövegformáló szerepét; a stilisztikai-poétikai megoldásokat, a képalkotás módjait!

Térjen ki a toposzok, motívumok versbeli megjelenítésének sajátosságaira!

Megoldása 400-800 szó terjedelmű legyen!

Ady Endre: Emlékezés egy nyár-éjszakára

Az Égből dühödt angyal dobolt

Riadót a szomoru Földre,

Legalább száz ifjú bomolt,

Legalább száz csillag lehullott,

Legalább száz párta omolt:

Különös,

Különös nyár-éjszaka volt.

Kigyúladt öreg méhesünk,

Legszébb csikónk a lábat törte,

Álmomban élő volt a holt,

Jó kutyánk, Burkus, elveszett

S Mári szolgálónk, a néma,

Hirtelen hars nótákat dalolt:

Különös,

Különös nyár-éjszaka volt.

Csörtettek bátran a senkek

És meglapult az igaz ember

S a kényes rabló is rabolt:

Különös,

Különös nyár-éjszaka volt.

Tudtuk, hogy az ember esendő

S nagyon adós a szeretettel:

Hiába, mégis furcsa volt

Fordulása élt s volt világnak.

Csúfolódóbb sohse volt a Hold:

Sohse volt még kisebb az ember,

Mint azon az éjszaka volt:

Különös,

Különös nyár-éjszaka volt.

Az iszonyúság a lelkekre

Kaján örömmel ráhajolt,

Minden emberbe beköltözött

Minden ősének titkos sorsa,

Véres, szörnyű lakodalomba

Részegen indult a Gondolat,

Az Ember büszke legénye,

Ki, íme, senki béna volt:

Különös,

Különös nyár-éjszaka volt.

Azt hittem, akkor azt hittem,

Valamely elhanyagolt Isten

Életre kap s halálba visz

S, íme, mindmostanig itt élek
Akként, amaz éjszaka kivé tett
S Isten-várón emlékezem
Egy világot elsüllyesztő
Rettenetes éjszakára:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt. (*Nyugat*, 1917. márc. 1.)

Forrás: <http://mek.oszk.hu/00500/00588/html/vers1001.htm>
Ady Endre összes versei. Osiris kiadó, Budapest, 1997. P. 703-704.

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|
| <input type="text"/> |
|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|

| | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

| | Elérhető Pontszám | Elért Pontszám |
|--------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|
| Tartalom | 15 | |
| Szövegszerkezet | 5 | |
| Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) | 10 | |
| Összesen | 30 | |



REFLEKTÁLÓ SZÖVEG ALKOTÁSA

A drámai alkotások esetenkénti vulgáris nyelvhasználata, a beszélt nyelv e rétegének színpadi megjelenítése megosztja a szélesebb közvéleményt, és különféle álláspontok megfogalmazására készti a színházi alkotókat és a nézőket.

Indokoltnak tartja-e a durva beszédmódot korunk színműveiben és/vagy színpadi előadásaiban? Verbális agresszionak tekinti, vagy napjaink megnyilatkozási formáit leképező nyelvhasználatnak minősíti, melyet szükséges megjeleníteni? Fogalmazza meg véleményét! Reflektálásában vegye figyelembe Kiss Csaba² és Háy János³ idézett gondolatait! Kifejtésében hivatkozhat olvasmányelményeire és/vagy az Ön által látott színházi előadás/ok/ra! Reflektáló szövegében alkalmazza stílusztikai, retorikai ismereteit! Megoldása 150-450 szó terjedelmű legyen!

„...az író azt érzi, neki is joga van a valóságot a maga pucér formájában ábrázolni, színpadra vinni, jogunk van ezeket a tükröket a színpadra felpakolni. A közönség pedig úgy érzi – minél kisebb, hagyományosabb közösségről van szó, annál inkább –, hogy neki pedig joga van meghozzájárulni, felállni, a széket hátracsapni, a szomszédokat megkérdezni, hogy ti meddig nézitek még ezt a szemetet, és végül dohogva kimenni, pénzt visszakérni, feljelenteni, cikket írni stb. Hangot adni a felháborodásnak. [...] Ebben az ideológiai vitában én nem szeretnék állást foglalni, mert véleményem szerint a 'tabukat döntögető író kontra prűd, álszent közönség' ellentét elfödi a lényeget: hogy a trágárság az utóbbi években lapos színpadi divattá, pótcserekké, verbális manírrá, kiüresedő, hatástanlan nyelvi eszközökkel vált. Szociopótlék a valódi megfigyelés és autentikus rétegnyelvek helyett, fiatalságpótlék, kiábrándultságpótlék, indulatpótlék, belevalóságpótlék, lázadáspótlék. A trágár szavak pedig visszavágnak, mondatbeli súlyuknál fogva uniformizálják a stílust, maguk alá gyűrik a szürke, hétköznapi szavakat.”

Kiss Csaba: *Miért épp?* Színház. 2006. július XXXIX. évf. 7. szám. Trágárság a kortárs drámában.
http://www.old.szinhaz.net/pdf/2006_07.pdf

„Ha egy színpadi mű durvaságot tartalmaz a dialógusban, ettől még nem válik trágárrá. [...] A drámai szöveg célja, hogy beszélhető nyelv kerüljön a színpadra. A színpadi nyelv az irodalmi nyelvek közül a leginkább kötődik a nyelv éppen aktuális állapotához. Korántsem gondolom azt, hogy a színpadi írók képesek volhnának a nyelvet radikálisan befolyásolni, nem gondolom, hogy például a nyolcvanas évek közepén Spiró Csirkefej⁴ének következménye lett volna a – nevezük így – 'nyelvromlás'. A folyamat teljesen fordítva zajlik: a nyelv alakulása befolyásolja azt, hogy milyen színpadi nyelven szólal meg az alkotó. A vulgaritások alkalmazása egy színpadi műben legfeljebb ügyetlen, ügyefogyott, zavaró vagy ellenszenves, de semmiképpen sem trágár. A bennünket körülvevő nyelv megfelelő módon vulgáris ahhoz, hogy teljesen indokolt legyen az ilyen szavak színpadi használata. [...] A magyar irodalmat nem tartom túl merésznek sem a vulgaritások, sem a veszélyesebb tematikák tekintetében. [...] Egy-két példát leszámítva a magyar irodalom az egészségességről ír; kevésbé mer túrát tenni az esendősgé terepén, a világ sötétebb oldalán.”

Háy János *A nyelv diktátuma*. Színház. 2006. július XXXIX. évf. 7. szám. Trágárság a kortárs drámában.
http://www.old.szinhaz.net/pdf/2006_07.pdf

² Kiss Csaba (1960 –) rendező, drámaíró, egyetemi tanár.

³ Háy János (1960 –) író, költő, festő, illusztrátor; drámái például: *A Gézagyerek* (2004), *A Senák* (istendrámák két részben).

⁴ Utalás Spiró György *Csirkefej* című, a színpadi nyelvben áttörést hozó tragédiájára, továbbá a budapesti Katona József színház emlékezetes előadására. (A darab ösbemutatója: 1986.)

| | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

| | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

| | Elérhető pontszám | Elért pontszám |
|--------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|
| Tartalom | 5 | |
| Problémaérzékenység | 5 | |
| Gondolatmenet | 5 | |
| Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) | 5 | |
| Összesen | 20 | |

| | | |
|------------|---------------------------------------|--|
| Helyesírás | Hibapontok száma a teljes dolgozatban | |
| | Vizsgapontok | |

| | | pontszám | | |
|-----------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------------------------------|-----------|--|
| | | Maximális | Elért | |
| I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor | | 40 | | |
| II. Szövegalkotási feladatok | Műértelmező szöveg | Tartalom | 15 | |
| | | Szövegszerkezet | 5 | |
| | | Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) | 10 | |
| | | Összesen | 30 | |
| Reflektáló szöveg | | Tartalom | 5 | |
| | | Problémaérzékenység | 5 | |
| | | Gondolatmenet | 5 | |
| | | Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) | 5 | |
| | | Összesen | 20 | |
| Helyesírás | | 8 | | |
| Íráskép | | 2 | | |
| Az írásbeli vizsgarész pontszáma | | 100 | | |

_____ dátum

_____ javító tanár

| | | pontszáma egész számra kerekítve | |
|-----------------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------------------------|--------------------|
| | | elért | programba beírt |
| I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor | | | |
| II. Szövegalkotási feladatok | Műértelmező szöveg | | |
| | Reflektáló szöveg | | |
| Helyesírás | | | |
| Íráskép | | | |

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző